

снювалась оцінки тісноти зв'язку між поточною на підсумковою успішністю. Для цього ми скористалися правилом складання дисперсій.

На основі результатів проведеного статистичного дослідження результативності відображення пізнавальної діяльності студента у поточній та підсумковій успішності зроблено наступні загальні висновки. По-перше, тіснота зв'язку між підсумковою успішністю та якістю виконання обов'язкових завдань становить 74 %, що на 11 % менше, ніж між підсумковою та поточною успішністю. По-друге, якщо з комбінаційного розподілу виключити «пасивних» студентів, тобто таких, що отримали незадовільну оцінку на іспиті, то підсумкова успішність на 86 % буде залежати від успішності виконання обов'язкових завдань, і на 73 % від поточної успішності. Отримані результати статистичного дослідження вказують на те, що трансформація структури семінарського заняття з акцентом на активні методи навчання не буде мати негативного впливу на об'єктивність оцінювання поточної активності студентів, а повернення до виокремлення балів за активність дозволить без кардинальної зміни бальних параметрів оцінювання стимулювати студентів до саморозвитку та відходу суб'єктно-об'єктної системи навчання.

Крюкова І. О., канд. екон. наук, доцент
кафедри політичної економії
факультетів економіки управління та маркетингу

РОЛЬ РОТАЦІЇ ВИКЛАДАЧІВ КАФЕДРИ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ЯКОСТІ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ

Протягом 2008—2010 навчальних років кафедра політичної економії факультетів управління та маркетингу читала для студентів такі курси основних та вибіркових дисциплін, як «Основи економічної науки», «Політична економія», «Економічна теорія», «Трансформаційна економіка», «Політична економія-2», «Соціальна економіка», «Соціально-економічна безпека» та «Економічний добробут». Їх програми регулярно оновлювались, переглядався пе-

релік завдань для самостійної індивідуальної роботи студентів. З метою творчого опрацювання зазначених навчальних дисциплін та вироблення навички креативного мислення, в контексті програмного змісту дисциплін змінювалися питання для поглибленого вивчення, теми для написання рефератів та есе.

Проте, на мій погляд, якщо не змінювати розстановку викладачів, що ведуть лекційні та семінарські заняття за певними курсами дисциплін, то якість періодичного оновлення робочих програм дисциплін, як мінімум, буде дещо нижчою, ніж вона може бути потенційно можливою. А як максимум, це призведе до формальності та поверхневості змін у змісті робочих програм та відповідного наукового застою у навчальних дисциплінах.

У цьому зв'язку вважаю корисною кадрову політику ротатії, яку здійснює керівництво кафедри. Зі свого досвіду можу констатувати, що опановуючи нові дисципліни я відчула своє зростання як науковця, детальніше усвідомила компліментарність та кумулятивність сучасних економічних процесів, що дозволило мені протягом 2008—2010 років написати та видати низку нових наукових статей [1—32]. Звісно, основні результати моїх наукових досліджень знаходили відображення і в апробаціях у навчальному процесі.

Ротатія викладачів кафедри в процесі викладання курсів навчальних дисциплін дозволить кафедрі **розширити науково-методичне забезпечення навчального процесу** завдяки специфіці особистої обізнаності у тематиці курсів дисциплін кожного з них та збагатити зміст дисциплін за рахунок їх особистого наукового досвіду та методичного підходу. Це збагатить зміст навчального матеріалу додатковими аспектами — особливостями індивідуального трактування різними викладачами тієї чи іншої наукової проблематики. **Отже, кожен викладач, докладаючись до дисципліни, привносить у неї свою «свіжу кров». Зміст навчальних програм стане менш заангажованим, збагатиться ефектом колективного кафедрального розуму.**

Позитивним ефектом від такої ротатії для викладача стає **зниження монотонності навчального процесу** за рахунок його урізноманітнення опануванням і викладанням матеріалу нової дисципліни. А це, без сумніву, відображається на продуктивності навчального процесу. Крім того, результатом політики ротатії кадрів стає **абсолютна взаємозамінність викладачів**, яка є конче важливою для забезпечення регулярності виконання графіку занять в умовах форсмажорних обставин (приміром, сезонних епідемій грипу).

Японія активно втілює програми підвищення якості виробництва продукції та боротьби із монотонністю, важливим інструме-

нтом яких є ротація. Досвід політики ротації у Японії втілений у відомих всьому світові так званих «круглих столах» якості. В умовах здійснення політики ротації викладачів на кафедри, засідання кафедри власне набувають статусу наукового круглого столу. Сплкування викладачів, що не тільки глибоко володіють спектром економічної проблематики за змістом того чи іншого курсу, але й широко обізнані в усіх питаннях кола кафедральних дисциплін дозволяє отримати нову, творчу і конструктивну для навчального процесу якість їх спілкування.

Протягом навчальних семестрів, що тривають між затвердженням внесенням змін у робочі програми навчальних дисциплін, з'являються нові наукові монографії та періодичні видання, що містять корисну інформацію для доповнення матеріалів відповідних дисциплін. Звісно, існує певна статична частка інформаційного наповнення навчальних дисциплін, яка носить більш-менш усталений характер і може використовуватися як адекватна протягом досить тривалого навчального періоду, тобто багатьох навчальних років. Такі відносно сталі знання можна назвати «жорстким ядром» дисципліни. Вони представлені переважно загальними та особливими законами економічного розвитку.

Проте існують також більш рухливі специфічні закономірності економічного поступу. Аби втілювати аналітику сучасних плинних коротко- та частково середньотермінових тенденцій економічного розвитку, його національні та світові особливості, інформаційне наповнення дисциплін має бути частково динамічним. І цей аспект вимагає від викладача постійної наукової варті в морі нової інформації — контролю над нею та звітування щодо неї перед студентами. Такий викладацький моніторинг зазначеного динамічного наукового аспекту навчальних дисциплін є кінце важливим для поточної активізації навчання. Його результатом стає *постійно оновлювана якість пропонованого студентам матеріалу, що верифікована на предмет актуальності*.

Список праць у наукових фахових виданнях

1. *Крюкова І. О.* Рентні суспільно-економічні відносини у сфері вищої освіти в Україні // Актуальні проблеми економіки. — №9(87). — 2008. — С. 5—11.
2. *Крюкова І. О.* Ціннісний вимір неінституціоналізму // Актуальні проблеми економіки. — №11(89). — 2008. — С. 3—12.
3. *Крюкова І. О.* Ціннісна синергетика природно-економічної взаємодії в цивілізаційному контексті // Економіст. — №3(257). — 2008. — С. 45—50.

4. *Крюкова І. О.* Ціннісний вимір в економіці: кількісний та якісний аспекти // Актуальні проблеми економіки. — №2(92). — 2009. — С. 12—23.
5. *Крюкова І. О.* Ціннісна спорідненість економічних поглядів С. А. Подолинського та С. М. Булгакова. — Економіка: проблеми теорії та практики: Збірник наукових праць. — Випуск 237: В 6т. — Т. V. — Дніпропетровськ: ДНУ, 2008. — С. 1306—1314.
6. *Крюкова І. О.* Ціннісна орієнтація інформаційного суспільства. — Економіка: проблеми теорії та практики: Збірник наукових праць. — Випуск 242: В 4т. — Т. IV. — Дніпропетровськ: ДНУ, 2008. — С. 990—1000.
7. *Крюкова І. О.* Ціннісні аспекти інформаційної економіки: особливості та проблеми. — Економіка: проблеми теорії та практики: Збірник наукових праць. — Випуск 243: В 4т. — Т. II. — Дніпропетровськ: ДНУ, 2008. — С. 463—478.
8. *Крюкова І. О.* Наукова парадигма неоінституціоналізму // Формування ринкової економіки: Зб. наук. праць. — №20, 2008. — С. 34—40.
9. *Крюкова І. О.* Цінність прийому алегорії як методичної інновації у навчальному процесі // Стратегія економічного розвитку України. — №22—23, 2008. — С. 164—170.
10. *Крюкова І. О.* Методологічна модель креативного процесу навчання // Економіка і регіон. — №3(18). — Полтава. — ПНТУ, 2008. — С. 149—153.
11. *Крюкова І. О.* Проблема цінності в економіці // Економіка і регіон. — №4(19). — Полтава. — ПНТУ, 2008. — С. 183—187.
12. *Крюкова І. О.* Господарство як явище духовного життя. — Науковий вісник. — К.: Державна академія статистики, бухгалтерії та аудиту. — №2. — 2008.
13. *Крюкова І. О.* Проблема збалансованості підсистем сталого економічного розвитку. — Економічний простір: Збірник наукових праць. — №22/2. — Дніпропетровськ: ПДАБА, 2009. — С. 224—230.
14. *Крюкова І. О.* Синтез фізичної економії С. А. Подолинського та філософії господарства С. М. Булгакова // Вчені записки. — №11. — 2009. — К.: КНЕУ. — С. 36—40.
15. *Крюкова І. О.* Проблеми ергономіки // Економіка України. — №6. — 2009. — С. 22—29.
16. *Крюкова І. О.* Концептуальні навички системного економічного мислення. — Формування ринкової економіки: Зб. наук. праць. — Спец. випуск. — Методологічні прийоми економічної науки. — К.: КНЕУ, 2009. — С. 202—205.
17. *Крюкова І. О.* На зламі політ економічних стереотипів. — Економічний простір: Збірник наукових праць. — №28/1. — Дніпропетровськ: ПДАБА, 2009. — С. 276—281.
18. *Крюкова І. О.* Не задля файного слівця, а справи гарного вінця // Стратегія економічного розвитку України. — №24—25. — 2009. — С. 221—227
19. *Крюкова І. О.* Світова криза — брак суспільної відповідальності — необхідність відродження ціннісних засад економічної нау-

ки:анатомія зв'язку // Економічний часопис. — №3—4. — 2009. — С. 25—26.

20. *Крюкова І. О.* Екологічна криза як прояв морально-етичних проблем економіки. — Економічний часопис — Київ: Інститут трансформації сусп-ва. — № 1—2., — 2010. — С. 40—43.

21. *Крюкова І. О.* Природа як об'єкт відносин суспільно-економічної експлуатації. — Економіка природокористування та охорони довкілля: Зб. наук. праць. — К.: Рада по вивч. продук. сил України НАН України — 2010. — С. 120—130.

22. *Крюкова І. О.* Інститут суспільної відповідальності в цивілізаційному розвитку економіки. — Науковий вісник — К.: Держ. академія статистики, обліку та аудиту Держкомстату України. — №1(22). — 2010. — С. 72—77.

23. *Крюкова І. О.* Інформаційна війна в умовах глобалізації. Збірник наукових праць. — К.: Інститут світової економіки та міжнародних відносин. — №62. — 2010. — С. 154—171.

24. *Крюкова І. О.* Соціально-економічні аспекти синергетики. — Економічний часопис — К.: Інститут трансформації сусп-ва, 2010. — № 4. — С. 34—38.

В інших виданнях

25. *Крюкова І. О.* Інновації у сфері освіти як запорука її цивілізаційної адекватності // Зб. матеріалів щорічної науково-методичної конференції викладачів. — К.: КНЕУ, 2008.

26. *Крюкова І. О.* Людина, яка заглянула в науку ХХІ століття // Матеріали I міжнародної науково-практичної конференції «Проблеми формування нової економіки ХХІ століття» від 17—19 грудня 2008 р.: Збірник наукових праць. — Том 8. — Дніпропетровськ: ПДАБА, 2008. — С. 72—75.

27. *Крюкова І. О.* Шанс для мислення// Тренінгові технології формування знань та практичних компетенцій: досвід факультетів та кафедр : Зб. матеріалів науково-методичної конференції від 3—4 лютого 2009р. — У 2т. Т. 2. — К.: КНЕУ. — 2009. — С. 511—514.

28. *Крюкова І. О.* Дві стежини одного шляху//Зб. матеріалів міжнародної наукової конференції «Фізична економія: методологія дослідження та глобальна місія України» від 8—10 квітня 2009 р. — К.: КНЕУ, 2009. — С. 234—236.

29. *Крюкова І. О.* Фінансова економіка як осередок суперечності матеріального та морального аспектів буття // Матеріали IV міжнародної науково-практичної конференції «Альянс наук: вчений-вченому» від 18—19 березня 2009 р.: Збірник наукових праць. — Том 2. — Дніпропетровськ: ПДАБА, 2009. — С. 66—68.

30. *Крюкова І. О.* Ляпаси історії за ціннісну недбалість економіки // Матеріали II міжнародної науково-практичної конференції «Інвестиційні

пріоритети епохи глобалізації» від 5—6 березня 2009р: Збірник наукових праць. В 3т. — Т.3. — Дніпропетровськ: ПДАБА, 2009. — С. 45—47.

31. *Крюкова І. О.* Інформаційна війна в Україні: фінансово-валютний аспект//Збірник праць Міжнародної науково-практичної конференції студентів, аспірантів та молодих вчених «Сучасний стан та перспективи розвитку фінансової системи України в умовах світової економічної кризи». — К.: Київський національний університет ім. Т. Шевченка. — С. 35—36.

32. *Крюкова І. О.* Досвід превентивного регулювання успішності виконання курсових робіт з дисципліни «Основи економічної науки»// Матеріали наук-метод конференції «Забезпечення відкритості, прозорості та об'єктивності оцінювання навчальної роботи студентів: досвід, проблеми, перспективи розвитку». — К.: КНЕУ, 2 лютого 2010 р. — С. 424—427.

Кузьменко О. М., канд. екон. наук, доцент
кафедри економіки підприємств

ІНФОРМАТИЗАЦІЯ ОСВІТИ: АСПЕКТИ ВИКЛАДАННЯ ЕКОНОМІЧНИХ ДИСЦИПЛІН

В умовах реформування вищої освіти, входження України в Болонський процес наріжним каменем стає підвищення якості освіти. Наяву сьогодні є процес інформатизації освіти, якій ґрунтовано на творчому впровадженні сучасних інформаційних технологій навчання. Процес інформатизації освіти актуалізує розробку підходів до використання потенціалу інформаційних технологій навчання для розвитку особистості студентів, підвищення рівня креативності їх мислення, формування вмінь розробляти стратегію пошуку як навчальних, так і практичних завдань.

Сьогодні методика самостійної роботи студентів набуває особливої актуальності: суттєві зміни в традиційній організації навчального процесу, дотримання принципів Болонського процесу зумовили стимулювання пошуку конструктивної моделі самостійної роботи студентів, яка б забезпечувала необхідні та належні умови для формування у студентів навичок самоосвіти.